

yaz 2002

KOPYA ÇEKME DAVRANIŞLARI VE KOPYA ÇEKMEYE İLİŞKİN TUTUMLAR

Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKDAĞ
Uzm. Hasan GÜNEŞ
İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Bu çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin kopya çekme eyleminden ne algıladığı, öğrencilerin kopya çekme sıklıklarının cinsiyet, sınıf, bölüm, akademik başarı durumu, ders çalışmaya ayrılan zaman ve derslere devam durumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve öğrencilerin kopya çekmeye karşı tutumlarının, kopya çekme davranışlarından etkilenip etkilenmediği incelenmiştir. Araştırma betimsel bir çalışma olup, 2000-2001 öğretim yılı bahar döneminde İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesinin üç farklı bölümünde öğrenim gören 2. ve 4. sınıf öğrencileri çalışma grubunu oluşturmaktadır. Veriler, anket ve tutum ölçeği kullanılarak toplanmış, bilgisayar ortamında yapılan istatistiksel analizlerde, frekans, yüzde, ki-kare ve varyans analizi uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; sınav soru-cevaplarını alıp-verme, sınav süresi dolduktan sonra sınava devam etme, öden-proje çalışmalarında başkasından yardım alma gibi eylemler öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından kopya çekme olarak kabul edilmemiştir. Ayrıca, öğrencilerin kopya çekme davranış sıklıkları; cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, akademik başarıları, haftalık ders çalışmaya ayrılan zaman ve derslere devam durumuna göre önemli farklılıklar göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Kopya çekme, Kopyaya ilişkin tutumlar, kopya çekme davranışları

CHEATING BEHAVIORS AND ATTITUDES TOWARD CHEATING

Mustafa Akdağ, Asst. Prof.

Hasan Güneş, MEd.

Inönü University, School of Education

The purpose of this study is to examine perceptions of undergraduate students about what kinds of actions and activities are being considered as cheating. The association between frequency of undergraduates' cheating and variables such as gender, years in undergraduate education, department of enrollment, academic achievement, the time allotted to studying and attendance. Differences in attitudes towards cheating by frequency of cheating behavior were also examined. Subjects for this study were 274 randomly selected students from undergraduates of 2nd and 4th years in School of Education in Inönü University. A questionnaire developed by researchers and an attitude scale were used to gather data. Data were tabulated by frequencies and percentages. Chi-square and ONEWAY ANOVA were used in statistical analysis. Findings indicated that majority of undergraduates do not consider cheating such actions and activities as giving and taking questions and answers of the exam from classmates, keep working on exam after the exam time is over, getting help from others in studying assignment and project. undergraduates' frequencies of cheating behavior showed significant differences by gender, years in school, academic achievement, the time allotted to studying and attendance.

Keywords: Cheating, attitudes towards cheating, cheating behaviors

Kopya çekme olayı uzun yıllardır eğitimcileri ilgilendiren bir sorun olmuştur. Ancak, bu konu ülkemizde yeterince araştırma konusu yapılmamış, olay genelde disiplin yönetmeliklerinin dışına çıkamamıştır. Halbuki, kopya çekme, disiplin suçu olmanın ötesinde, içinde yaşadığımız toplumu yakından ilgilendiren eğitim ve etik sorunudur (Selçuk, 1995). Yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara bakıldığında, üniversite öğrencilerinin % 70-80'inin kopya çekiyor olması da bu yargıyı doğrulamaktadır (Yıldırım, 1998; Yeşilyaprak ve Öztürk, 1996; Moring, 1999; Lupton, Chapman ve Weiss, 2000).

Bir disiplin suçu olarak kopyacılık “öğrencilerin sınavlarda sorulara karşılık yazarken gizlice kitaba, ders notlarına ya da başkasının kâğıdına bakma alışkanlığı” olarak tanımlanmaktadır (Oğuzkan, 1981: 97). “Suret çıkarmak” anlamına da gelen kopya (copy) sözcüğü, İngilizcede “yazılı sınavda bir kaynaktan gizlice yararlanma” anlamı taşımamaktadır. İngilizcede, kopya çekme eyleminin karşılığı olarak; hile, aldatma, dolandırma, hırsızlık anlamına gelen “cheating” sözcüğü kullanılmaktadır. Türkçe’de herhangi bir ayırım yapılmadan hem “suret çıkarmak” hem de “sınavda bir kaynaktan gizlice yararlanmak”ın karşılığı olarak olumlu bir içerik taşıyan “copy” sözcüğünün kullanılması, insan yetiştirme düzenimiz açısından üzerinde durulması gereken önemli bir sorundur (Selçuk, 1995).

İçinde yaşadığımız toplumda “çalışmadan kazanmak”, “köşeyi dönmek”, “gemisini kurtaran kaptan” felsefesinin geçerli olduğu ortamlarda yetişen kişilerin sınavda kopya çekmemesi zor görünmektedir (Yıldırım, 1998). Ayrıca, “yakalanmamak şartıyla kopya çekmek serbesttir” anlayışı; bizleri “kimse görmediği takdirde bir şey çalınabilir, kaçırılabilir vs.” gibi toplum düzenini bozabilecek bir anlayışa götürmektedir. Tüm bunlar, kopya çekme davranışının bireyin manevi değerleriyle, ahlakî gelişimiyle yakından ilgili olduğunu göstermektedir. Öztürk ve Yeşilyaprak’ın (1997) yaptığı bir araştırmada, kopya çeken öğrencilerin bu durumu olumsuz bir davranış olarak görmediği, kopya çekmeyenlerin ise bu eylemi olumsuz bir davranış olarak niteledikleri sonucuna varılmıştır. Bir başka araştırmada kopya çeken öğrencilerin bunu bir yaşam biçimi olarak algıladıkları görülmüştür (McCabe, 1999). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada (Moring, 1999) ise, öğrencilerin % 73’ü dinsel inançlarından dolayı kopya çekmediklerini ifade etmişlerdir. Abramovitz (2000), kopya çeken öğrencilerin öğrenme ve dürüstlükten daha çok, alınacak nota değer verdiklerini belirlemiştir. Ancak, kopya çekmeyle ilgili tutum ve davranış arasında bir ilişki olduğunu destekleyen araştırmalar olduğu gibi; bir çok araştırmada bireylerin ahlakî tutumlar konusunda ortaya koydukları değer ve

yargılara uygun davranışlar göstermedikleri de saptanmıştır (Morgan, 1988: 314).

Kopya çekme sorunu, etik değerlerden yoksun olmanın yanında öğretmen, aile, eğitim ortamındaki olumsuzluklara da bağlanabilir. Öğrencilerin geçerli not alma isteği, yeterli çalışmamaları, öğretmenlerin olumsuz tutumları, sınav ve derslerin ezbere dönük olması, anlatılan dersi anlamama, kendine güvensizlik, ailenin psikolojik baskısı gibi durumlar kopya çekmeye neden olmaktadır (Oksal ve Bilgin 1999; Moring, 1999; Lupton, Chapman ve Weiss, 2000).

Kopya çekme, sınavlarda gizlice bir kaynaktan yararlanma olarak ele alındığında, öğrencilerin daha çok; küçük kağıtlara hazırlama, etrafındakilere bakma, sıranın üzerine yazma, sınav kağıdını değiştirme gibi çeşitli yollara başvurdukları görülmektedir (Yeşilyaprak ve Öztürk, 1996; Selçuk, 1995). Fakat, kopya çekme genel olarak ele alındığında, sadece sınavlarda yapılan bir eylem olmanın dışında, eğitim-öğretim çalışmalarının her safhasında söz konusu olabilmektedir. Yabancı literatürde bu durum "akademik dürüstsüzlük" (academic dishonestly) olarak ifade edilmektedir. Yapılan bir araştırmada (Thorpe, Pittenger ve Reed, 1999) başkasının yapmış olduğu ödev, proje çalışmalarını aynen kopya etme ve ders materyallerini çalma eylemlerinin; sınavda kopya çekme eylemlerinden daha yaygın olduğu belirlenmiştir.

Ülkemizde ve yurt dışında yapılan çalışmalarda öğrencilerin kopya çekme sıklığı, çeşitli değişkenlere bağlı olarak araştırılmıştır. Örneğin: Üniversite öğrencileri arasında kopya çekmenin erkek öğrencilerde, kız öğrencilerden daha yaygın olduğu; akademik yeteneği yüksek olan öğrencilerin kopya çekme olasılığının daha az olduğu; kopya çekme karşıtı bir tutuma sahip olanların, bunu kabul edilebilir bir davranış olarak algılayanlardan daha az kopya çekme eğilimi içinde oldukları; kopya çekme sıklığı, öğrencilerin bölümlerine göre farklılaşırken, sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür (Tang ve Zuo, 1997; Thorpe, Pittenger ve Reed, 1999; Yeşilyaprak ve Öztürk, 1996).

Kopya çekme davranışının, "hak", "adalet", "dürüstlük" gibi etik kavramlarla da ilişkilendirilerek incelenmesi, eğitimin bireylerde olumlu tutum ve davranışlar geliştirme fonksiyonunun daha etkili bir şekilde gerçekleşmesine hizmet edeceği düşünülebilir. Ayrıca, kopya çekme olayının, yapılan ölçme ve değerlendirme işlemlerinin geçerlik ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyeceği de bir gerçektir.

Bu araştırmada, kopya çekme sorunu çeşitli değişkenler ve tutumlar açısından ele alınmıştır. Öncelikle, eğitim fakültesi öğrencilerinin kopya çekme eyleminden ne algıladığı, diğer bir ifade ile ne tür davranışların kopya çekme olarak kabul edilebileceği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece, sınavda kopya çekmenin yanında, bu eylem içerisine girebilecek başka davranışların olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, kopya çekme eyleminin çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediği, öğrencilerin kopya çekme eylemine karşı tutumlarının, kopya çekme davranışlarından etkilenip etkilenmediği incelenmiştir.

ARAŞTIRMA DESENİ VE YÖNTEM

Bu araştırmada; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kopya çekme konusundaki görüş, düşünce ve tutumları anket tekniği ve tutum ölçeği ile ve belli bir zaman kesiti içinde belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan araştırma, bu özellikleriyle betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, 2000-2001 öğretim yılı bahar döneminde İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okumakta olan öğrenciler oluşturmaktadır. Dört sınıfında da öğretim yapılan bölümlerin özellikleri dikkate alınarak, 3 ayrı bölümün (Sınıf Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Resim-İş Öğretmenliği) 2. ve 4. sınıflarında okuyan ve rastgele seçilen toplam 274 öğrenci ise örneklem grubu olarak ele alınmıştır. Bu öğrencilerin % 33.6'sı Sınıf Öğretmenliği, % 34.6'sı Matematik Öğretmenliği, % 31.8'i de Resim-İş Öğretmenliği bölümünde okumaktadır.

Araştırmada iki ayrı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan birisi, öğrencilerin kişisel bilgilerini ve ne tür davranışların kopya çekme olarak algılanabileceğini belirlemek amacıyla kullanılan anket formudur. Bu aracın geliştirilmesinde, fakülte öğrencilerine açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Açık uçlu soruların hazırlanmasında Tang ve Zuo (1997), Moring (1999), Lupton, Chapman ve Weiss (2000)'den yararlanılmıştır. Bu sorulardan hareketle hazırlanan deneme formu 40 kişilik bir gruba uygulanmıştır. Deneme formundaki soruların açık ve anlaşılabilirliği, uygunluğu öğrenciler ve alan uzmanlarının görüşlerine de sunulmuş, alınan bilgiler doğrultusunda 17 sorudan oluşan anket formuna son şekli verilmiştir. Anketin ilk 7 sorusu, araştırmanın bağımsız değişkenleri olan kişisel bilgilerle ve bağımlı değişken olarak ele alınan öğrencilerin kopya çekme sıklıklarıyla ilgilidir. Son on soru ise, çeşitli davranışların öğrenciler tarafından kopya çekme olarak görülme derecelerini -evet/hayır cevap seçenekleriyle-belirlemeye yöneliktir.

Veri toplama araçlarından ikinci, öğrencilerin kopya çekme olayına karşı tutumlarını ölçmeye yönelik olan tutum ölçeğidir. Bu amaçla Öztürk ve Yeşilyaprak (1997) tarafından benzer bir araştırmada kullanılan, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte olumlu ve olumsuz soruların dengelendiği, likert tipi 5'li derecelemeyle dayalı olarak hazırlanan toplam 11 soru yer almaktadır.

Veri toplama araçlarından elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, istatistiksel analizlerde SPSS programı kullanılmıştır. Öğrenciler tarafından kopya çekme olarak algılanan davranışların belirlenmesinde frekans ve yüzde kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerle, öğrencilerin kopya çekme sıklıklarının karşılaştırılmasında ki-kare yöntemi; öğrencilerin kopya çekme olayına karşı tutumlarıyla, kopya çekme davranışları arasındaki farklılığın belirlenmesinde varyans analizi uygulanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğrencilerin kopya çekme eyleminden ne algıladığı ve kopya çekme eyleminin sıklığının kişisel değişkenlere göre farklılığına ilişkin bulgular ve yorumlar sunulmaktadır.

Çeşitli Davranışların Kopya Çekme Olarak Görülme Dereceleri

Anketin bu bölümünü 237 öğrenci cevaplamıştır. Tablo 1'de sunulan bulgular öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sınav anında "başkasının cevaplarına bakma", "kopyalıktan yararlanma" davranışlarını kopya çekme olarak değerlendirdiğini göstermektedir. Sınav ile ilgili olan diğer bir davranış "Sınav süresini aşma" ise öğrencilerin % 89'u tarafından kopya çekme olarak algılanmamaktadır. "Sınıf dışı çalışmaların hazırlanmasında bir başkasının çalışmalarını kullanma" öğrencilerin % 64.6'sı tarafından kopya çekme olarak görülürken; "Sınıf dışı çalışmaların hazırlanmasında bir başkasının çalışmasını aynen kopya etme" ise, sınav anında "başkasının cevaplarına bakma" davranışı gibi yüksek oranda (% 82.3) kopya çekme olarak görülmektedir. Bireysel olarak yapılması gereken bir çalışmanın başkasına yaptırılması da öğrencilerin yarısından biraz fazlası (%55.7) tarafından kopya çekme olarak görülürken, -bu davranışa yakın sayılabilecek- söz konusu çalışmanın bir başkasından yardım alınarak yapılması ise öğrencilerin % 80.6'sı tarafından kopya çekme olarak kabul

Tablo 1. Çeşitli Davranışların Kopya Çekme Olarak Görülme Dereceleri

Kopya çekme davranışları	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Sınavda bir başkasının cevaplarına bakma	203	85.7	34	14.3
Sınavda önceden hazırlanmış olan kopyalıktan Yararlanma	220	92.8	17	7.2
Sınav süresi dolduktan sonra da, sınava devam etme	26	11.0	211	89.0
Sınıf dışı ödev, proje çalışmaları hazırlarken, kütüphane ve benzeri yerlerde araştırma-inceleme yapmaktan vazgeçip, daha önceden bir başkasının yapmış olduğu çalışmaları kullanma	153	64.6	84	35.4
Bir başkasının Sınıf dışı ödev, proje çalışmasını aynen kopya etme	195	82.3	42	17.7
Kendin yapman gereken ödev, proje çalışmasını bir başkasına yaptırma	132	55.7	105	44.3
Tek başına yapman gereken bir ödev, proje çalışmasında bir başkasından yardım alma	46	19.4	191	80.6
Hazırlanmış olduğun ödev, proje çalışmasında alıntı yaptığın bir kaynağı; kaynak olarak göstermeden kullanma	132	55.7	105	44.3
Daha önceden sinava girmiş olan öğrencilerden, sınav soruları ve cevaplarını alma	84	35.4	153	64.6
Daha sonradan sinava girecek olan öğrencilere, sınav soruları ve cevaplarını verme	91	38.4	146	61.6

edilmemektedir. "Hazırlanmış olan ödev, proje çalışmalarında alıntı yapılan kaynağın gösterilmemesi" davranışının öğrencilerin yarıya yakını (% 44.3) tarafından kopya çekme olarak görülmemesi, üniversite düzeyindeki öğrencilerin bilimsel çalışmalarda uyulması gereken etik kurallar konusunda yeterince duyarlı olmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Sınav soru ve cevaplarının öğrenciler arasında alınıp verilmesi de, öğrencilerin yarısından fazlası (% 64.6 - % 61.6) tarafından kopya çekme olarak görülmemektedir. Dolayısıyla, bu davranışın öğrenciler tarafından sınava hazırlanmanın bir parçası olarak algılandığı söylenebilir.

Kopya Çekme Davranışının Cinsiyete Göre Farklılığı

Tablo 2'deki bulgular incelendiğinde kız öğrencilerin, erkek öğrencilerden daha az kopya çekme davranışı sergiledikleri görülmektedir. Kız öğrencilerin % 35.9'u "Hiç kopya çekmedim" derken, bu oran erkek öğrencilerde daha düşüktür (% 27.3). Ayrıca, erkek öğrenciler (% 10.5'i) kız öğrencilerden (% 3.0'u) daha fazla sıklıkla kopya çektiklerini ifade etmektedirler.

Tablo 2. Kopya Çekme Davranışının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Hiç kopya çekmedim		Nadiren kopya çekerim		Sıklıkla kopya çekerim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	47	35.9	80	61.1	4	3.0	131	100
Erkek	39	27.3	89	62.2	15	10.5	143	100
Toplam	86	31.4	169	61.7	19	6.9	274	100

Sd=2, $X^2 = 7.08$, $p \leq .05$.

Yapılan istatistiksel analiz sonucunda öğrencilerin kopya çekme davranış sıklığının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür. Kız öğrencilerin okul yaşamında genellikle kurallara uygun davranış göstermeleri, kız çocuklarının toplumsal normlara ve değerlere, erkeklere göre daha bağlı yetiştirilmeleri ile açıklanabilir. Bu nedenle, kız öğrencilerin erkeklere göre daha az kopya çektikleri düşünülebilir.

Kopya Çekme Davranışının Sınıf Düzeyine Göre Farklılığı

Tablo 3'te sunulan bulgular, 2. Sınıf öğrencilerinin % 23.4'ü hiç kopya çekmediğini gösterirken, 4. Sınıf öğrencilerinde ise bu oran % 40.3'dür. Tablodaki diğer veriler de dikkate alındığında sınıf düzeyi yükseldikçe kopya çekme olayının azaldığı anlaşılmaktadır. Yapılan istatistiksel analizler de bu sonucu doğrulamaktadır.

Tablo 3. Kopya Çekme Davranışının Sınıf Düzeyine Göre Farklılığı

Sınıf düzeyi	Hiç kopya çekmedim		Nadiren kopya çekerim		Sıklıkla kopya çekerim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
2. Sınıf	34	23.4	99	68.3	12	8.3	145	100
4. Sınıf	52	40.3	70	54.3	7	5.4	129	100
Toplam	86	31.4	169	61.7	19	6.9	274	100

Sd=2, $X^2 = 9.16$, $p \leq .05$.

Bu sonuca bağlı olarak, 4. Sınıfların, 2. Sınıflara göre; okul ve çevresine uyum sorunlarını önemli ölçüde çözümledikleri, kopya çekme eylemine karşı uygulanan yaptırımlar konusunda daha bilinçlenmiş oldukları ve ayrıca gelecekteki mesleklerinin etik kuralları konusunda daha duyarlı oldukları

düşünülebilir. Ayrıca, 4. sınıf öğrencilerinin daha az kopya çekme davranışı göstermesi, son sınıf olmaları nedeniyle risk almanın güçleşmesinden de kaynaklanabilir.

Kopya Çekme Davranışının Bölümlere Göre Farklılığı

Tablo 4'te görüldüğü gibi, Matematik Bölümü öğrencilerinin % 41'nin hiç kopya çekmediği, bu oranın Sınıf Öğretmenliği Bölümünde % 28 ve Resim İş Öğretmenliği Bölümünde % 24 olduğu görülmektedir.

İstatistiksel analizler sonucunda, öğrencilerin kopya çekme davranışlarının okudukları bölümlere göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. Kopya Çekme Davranışının Bölümlere Göre Farklılığı

Sınıf Düzeyi	Hiç kopya çekmedim		Nadiren kopya çekerim		Sıklıkla kopya çekerim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf Öğretmenliği	26	28.3	59	64.1	7	7.6	92	100
Matematik Öğrtmen.	39	41.1	51	53.6	5	5.3	95	100
Resim İş Öğrtmen.	21	24.1	59	67.8	7	8.1	87	100
Toplam	86	31.4	169	61.7	19	6.9	274	100

Sd=4, $\chi^2 = 6.77$, $p > .05$

Kopya Çekme Davranışının Akademik Başarı Durumuna Göre Farklılığı

Tablo 5'e göre akademik başarı durumu "zayıf" olan öğrencilerin % 31.3'ü hiç kopya çekmediğini, % 43.7'si nadiren kopya çektiğini, % 25'i ise sıklıkla kopya çektiğini belirtmişlerdir. Akademik başarı durumu "pekiyi" olan öğrencilerin de % 64.7'sinin hiç kopya çekmediği, % 23.5'inin "nadiren", % 11.8'inin ise "sıklıkla" kopya çektiği görülmektedir. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda da öğrencilerin kopya çekme davranış sıklılığının, öğrencilerin akademik başarı düzeylerine bağlı olarak değiştiği gözlenmiştir.

Kopya Çekme Davranışının Ders Çalışmaya Ayrılan Zamana Göre Farklılığı

Tablo 6'ya göre, ders çalışmaya hiç zaman ayırmayan öğrencilerin % 18.5'i "hiç kopya çekmedim" derken, ders çalışmaya haftada 1-3 saat ayıran öğrencilerin % 35.3'ü, 4 saat ve üzeri zaman ayıran öğrencilerin ise % 35.5'i

Tablo 5. Kopya Çekme Davranışının Akademik Başarı Durumuna Göre Farklılığı

Akademik Başarı Durumu	Hiç kopya çekmedim		Nadiren kopya çekerim		Sıklıkla kopya çekerim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Zayıf	5	31.3	7	43.7	4	25.0	16	100
Orta	2	24.	63	67.8	7	7.5	93	100
İyi	47	31.8	95	64.1	6	4.1	148	100
Pekiyi	11	64.7	4	23.5	2	11.8	17	100
Toplam	86	31.4	169	61.7	19	6.9	274	100

Sd=6, $X^2 = 22.80$, $p \leq .001$

hiç kopya çekme davranışında bulunmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, "sıklıkla kopya çekerim" diyen öğrenci oranının, ders çalışmaya hiç zaman ayırmayan öğrencilerde en fazla (% 18.5) olması da dikkati çekmektedir. İstatistiksel analizlere bakıldığında, ders çalışmaya ayrılan zamanın, kopya çekme davranışının ortaya çıkma sıklığını önemli ölçüde etkilediği görülmüştür.

Tablo 6. Kopya Çekme Davranışının Haftalık Ders Çalışmaya Ayrılan Zamana Göre Farklılığı

Ayrılan Zaman	Hiç kopya çekmedim		Nadiren kopya çekerim		Sıklıkla kopya çekerim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Hiç Ayırmıyorum	12	18.5	41	63.0	12	18.5	65	100
1-3 saat	4	35.	82	61.7	4	3.0	133	100
4 saat ve üzeri	27	35.5	46	60.5	3	4.0	76	100
Toplam	86	31.4	169	61.7	19	6.9	274	100

Sd=4, $X^2 = 20.96$, $p \leq .001$

Tablo 6'da dikkat çeken önemli bir nokta, üniversite düzeyinde öğretim gören öğrencilerin yaklaşık dörtte birinin (% 23.7) ders çalışmaya belli bir zaman dilimi ayırmadıklarını belirtmiş olmalarıdır. Bunun sonucu olarak kopya çekme davranışının bu gruptaki öğrenciler arasında, ders çalışmaya zaman ayıran diğer öğrencilerden daha çok yaygın olduğu görülmektedir.

Kopya Çekme Davranışının Derslere Devam Durumuna Göre Farklılığı

Tablo 7'de sunulan bulgular, hiç kopya çekmeyenlerde en yüksek oranın (% 42.2) "hiç devamsızlık yapmam" diyenlerde olduğu; buna karşılık sıklıkla

kopya çektiğini belirtenlerin de en çok (% 40), "sıklıkla devamsızlık yaparım" diyenlerde olduğu görülmektedir.

Yapılan istatistiksel analizlerde de, kopya çekme sıklığının, öğrencinin derslere devam durumuna göre değiştiği anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile öğrencilerin derslere devam durumu ile, kopya çekme davranışı sıklığı arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu bulgular; kopya çekme eyleminin ortaya çıkma olasılığının, devamsızlığın artmasına bağlı olarak yükseldiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Kopya Çekme Davranışının Derslere Devam Durumuna Göre Farklılığı

Devam Durumu	Hiç kopya çekmedim		Nadiren kopya çekerim		Sıklıkla kopya çekerim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Hiç devamsızlık yapmam	19	42.2	26	57.8	0	0.0	45	100
Ara sıra devamsızlık yaparım	63	31.7	129	64.8	7	3.5	199	100
Sıklıkla devamsızlık yaparım	4	13.3	14	46.7	12	40.0	30	100
Toplam	86	31.4	169	61.7	19	6.9	274	100

Sd=4, $X^2 = 60.10$, $p < .001$

Kopya Çekmeye İlişkin Tutumlarının Kopya Çekme Davranış Sıklığına Göre Farklılığı

Bu soruya cevap bulmak amacıyla öğrencilerin kopya çekme sıklıkları dikkate alınarak, uygulanan tutum ölçeğinden aldıkları puanların farklılaşım farklılaşmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Tablo 8. Kopya Çekmeye İlişkin Tutumlarının Kopya Çekme Davranışı Sıklığına Göre Farklılığı

Kaynak	D	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplararası	2	4391.51	2195.76	34.05 $p < .01$
Gruplarıçi	271	17474.73	64.48	
Toplam	273	21866.25		

Tablo 8'de görüldüğü gibi tek yönlü varyans analizinde elde edilen F değerinin (34.05) anlamlı bulunması, gruplar arasında anlamlı bir farkın

olduğunu göstermektedir. Tablo 9'da öğrencilerin kopya çekme sıklıklarına göre mevcutları, tutum puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları da yer almaktadır.

Tablo 9'da görüldüğü gibi kopya çekme davranış sıklığı azaldıkça öğrencilerin tutum puanları ortalamaları yükselmektedir. “Hiç kopya çekmedim” diyen öğrenciler, tutum puanı ortalamaları (% 40.93) en yüksek

Tablo 9. Kopya Çekmeye İlişkin Tutumlarının Kopya Çekme Davranışı Sıklığına Göre Ortalamaları

Gruplar	N	\bar{x}	S
Hiç kopya çekmedim	86	40.93	8.08
Nadiren kopya çekerim	169	34.05	7.97
Sıklıkla kopya çekerim	19	26.58	7.71

olan öğrenci grubudur. Dolayısıyla, kopya çekenlerin bu davranışı olumsuz olarak görmediği, buna karşılık kopya çekmeyenlerin bunu olumsuz bir davranış olarak gördükleri söylenebilir. Bu sonuç, Öztürk ve Yeşilyaprak'ın (1997) yaptığı araştırma sonucu ile tutarlılık göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

“Sınav anında bir başkasının kağıdına bakma”, “önceden hazırlanmış olan kopyalıktan yararlanma”, “ödev-proje çalışmalarında kütüphane ve benzeri yerlerde araştırma-inceleme yapmadan bir başkasının yapmış olduğu çalışmaları kullanma”, “bir başkasının ödev-proje çalışmalarını aynen kopya etme” gibi davranışlar öğrencilerin üçte ikisinden daha fazlası tarafından kopya çekme olarak görülmektedir.

“Sınav süresi dolduktan sonra sınava devam etme”, “bireysel olarak yapılması gereken bir çalışmada başkasından yardım alma”, “sınav soru ve cevaplarını alıp verme” davranışları öğrencilerin yaklaşık olarak üçte ikisinden daha fazlası tarafından kopya çekme olarak kabul edilmemektedir.

“Bireysel olarak yapılması gereken bir çalışmayı bir başkasına yaptıрма”, “hazırlanmış olan ödev, proje çalışmalarında alıntı yapılan kaynağı; kaynak

olarak göstermeden kullanma" davranışları öğrencilerin yarıya yakını (% 44.3) tarafından kopya çekme olarak kabul edilmemektedir.

Öğrencilerin kopya çekme davranış sıklıkları cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, akademik başarı durumları, haftalık ders çalışmaya ayrılan zaman ve derslere devam durumuna göre önemli farklılıklar göstermektedir.

Öğrencilerin kopya çekme davranış sıklıkları buldukları bölüme göre farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin kopya çekme davranış sıklığı ile, kopya çekme olayına karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kopya çeken öğrenciler, yaptıklarını olumsuz bir davranış olarak görmemekte, buna karşılık kopya çekmeyenler ise bu eylemi olumsuz bir davranış olarak kabul etmektedirler.

Bu sonuçlardan hareketle uygulamaya yönelik bazı öneriler geliştirilebilir. Öğrencilere, kopya çekme olayının sadece sınav anında söz konusu olmadığı; sınav dışında da bazı davranışların kopya çekme kapsamına girebileceği anlatılmalıdır. Gerek sınav anında, gerekse sınav dışında kopya çekme davranışlarının önlenmesi için öğrencilerde kendi kendine denetim bilinci geliştirilmeli ve ayrıca öğretmenlik mesleğinin etik kuralları, birinci sınıftan itibaren öğrencilere kazandırılmaya çalışılmalıdır. Derse giren öğretim elemanları, yaptıkları sınavların geçerlik ve güvenilirliğini sağlama konusunda, benzer derslerin sınavlarında tekrar aynı soruları sormamaya dikkat etmelidirler. Öğrencilerin okuldaki ders saatleri dışında da çalışmaya zaman ayırmalarını sağlamak için araştırma, inceleme ödev ve projeleri verilmelidir. Öğrencilerin derslere devam etmeleri konusunda öğretim elemanları daha duyarlı olmalı, öğrencilerin derslere azamî ölçüde devamı sağlanmaya çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Abramovitz, M. (2000). Why Cheating Is Wrong. **Current Health** 2. 27, (2), 16-20.
- Lupton, R.A., K.J. Chapman and J.E. Weiss (2000). A Cross-National Exploration of Business Students' Attitudes, Perceptions, and Tendencies Toward Academic Dishonesty. **Journal of Education for Business**. 75, (4), 231-235.
- McCabe, D.L. (1999). Academic Dishonesty Among High School Students. **Adolescence**. 34, (16), 681-688.

- Morgan, C. T. (1988). **Psikolojiye Giriş Ders Kitabı** (Çev. Hüsnü Arıcı ve Diğerleri), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları, No:1.
- Moring, M. (1999). Everybody's Doing It. **Campus Life**. 58, (4), 34-39.
- Öğuzkan, A. F. (1981). **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Oksal, B. ve A. Bilgin (1999). Üniversitede Kopya Sorunu. **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları. Cilt: XII, Sayı:(1), 85-90.
- Öztürk, B. ve B. Yeşilyaprak (1997). Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekme Olayına İlişkin Tutumları. **Eğitim Yönetimi**. 3,(2), 227-240.
- Selçuk, Z. (1995). Bir Eğitim ve Rehberlik Sorunu: Okullarda Kopya Çekme. **Eğitim Yönetimi**. 1, (3), 397-418.
- Tang, S. and J. Zuo (1997). Profile of college examination cheaters. **College Student Journal**. 31, (3), 340-346.
- Thorpe, M.F. D.J. Pittenger and B.D.Reed (1999). Cheating the researcher: A study of the relation between personality measures and self-reported cheating. **College Student Journal**. 33, (1), 49-69.
- Yeşilyaprak, B.ve B. Öztürk (1996). **Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekme Olayına İlişkin Eğilimleri ve Görüşleri**. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri 18-20 Eylül. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 231-238.
- Yıldırım, K. (1998). **Eğitimde Kopya Çekme Problemi**. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. 9-11 Eylül. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 407-414.